

PRZEDSTAWIAMY NUTRAMIGEN 3 LGG® OPRACOWANY SPECJALNIE DLA DZIECI Z ALERGIĄ NA MLEKO KROWIE PO 12. MIESIĄCU ŻYCIA

Praktyka kliniczna często wskazuje, że alergia na mleko krowie trwa nadal po ukończeniu 12. miesiąca życia. Długotrwała eliminacja mleka jest nie tylko wyzwaniem dnia codziennego, ale potencjalnie może także skutkować niedoborem składników odżywczych lub zaburzeniami wzrostu.^{1,2}

Konsultacje z lekarzami i rodzicami,³ wskazały **potrzebę stworzenia preparatu** dla dzieci z alergią na mleko krowie **po 12. miesiącu życia**, zapewniającego **optymalny wzrost i rozwój**.

Z radością przedstawiamy więc **Nutramigen 3 LGG®** – **pierwszy i jedyny** preparat o wysokim stopniu hydrolizy dla dzieci **powyżej 12. miesiąca życia z alergią na białko mleka krowiego**. Nutramigen 3 LGG® ma **waniliowy smak**, a jego skład został specjalnie dostosowany do potrzeb dzieci po ukończeniu 12 miesięcy.

Jako Ekspert w alergii pokarmowej, Nutramigen LGG® pomaga Twojemu dziecku **zwalczyć objawy** alergii oraz **szybciej* wykształcić tolerancję** białek mleka krowiego.^{4,5}

Jako nowy członek rodziny Nutramigen LGG®, Nutramigen 3 LGG® zachowuje **wszystkie korzyści i potwierdzoną skuteczność**, tak jak Nutramigen 1 LGG® i 2 LGG®, oferując Tobie i Twoim pacjentom rozwiązanie na **każdym etapie życia dziecka w alergii pokarmowej**.

- hydrolizat kazeiny o największym stopniu hydrolizy
- dostosowany do wieku, w 2 porcjach dostarcza:
 - wapń: 78%
 - witamina D: 78%
 - żelazo: 63%
- zawiera unikalny *Lactobacillus Rhamnosus GG®*

% zalecanego
dziennego spożycia

1. H Mehta *et al.* Growth and Nutritional Concerns in Children with Food Allergy. *Curr Opin Allergy Clin Immunol.* 2013 June ; 13(3): 275-279. doi:10.1097/ACI.0b013e328360949d. 2. R Meyer *et al.* A practical approach to vitamin and mineral supplementation in food allergic children. *Clinical and Translational Allergy* (2015) 5:11. 3. Market Research. Data on file. Kantar Health. April 2015. 4. ME Baldassare *et al.* Lactobacillus GG Improves Recovery in Infants with Blood in the Stools and Presumptive Allergic Colitis Compared with Extensively Hydrolyzed Formula Alone. *J Pediatr.* 2010 Mar;156(3):397-401. 5. BR Canani *et al.* Formula Selection for Management of Children with Cow's Milk Allergy Influences the Rate of Acquisition of Tolerance: A Prospective Multicenter Study *J Pediatr.* 2013;163:771-777. ABMK – alergia na białko mleka krowiego.

*w porównaniu do hydrolizatu ryżowego, preparatu sojowego, mieszanki aminokwasowej oraz hydrolizatu kazeiny bez LGG®
LGG® jest zastrzeżonym znakiem towarowym Valio Ltd, Finlandia.

Ważna informacja: Karmienie piersią jest najlepszym sposobem żywienia niemowląt. Nutramigen 3 LGG® to żywność specjalnego przeznaczenia medycznego i powinien być stosowany pod kontrolą lekarza. Materiał przeznaczony dla specjalistów ochrony zdrowia, żywienia i dietetyki. PO/NUT/17/0012

Wywiad żywieniowy ukierunkowany na alergię – polska wersja ankiety Europejskiej Akademii Alergologii i Immunologii Klinicznej

Allergy-focussed Diet History – Polish version of the European Academy of Allergy and Clinical Immunology tool

Andrea Horvath¹, Marta Krawiec², Elżbieta Jarocka-Cyrta³, Anna Zawadzka-Krajewska⁴, Joanna Rachtan-Janicka⁵, Krzysztof Zakościelny¹, Piotr Dziechciarz¹

¹ Klinika Pediatrii, Warszawski Uniwersytet Medyczny

² Klinika Alergologii Dziecięcej, King's College London

³ Klinika Pediatrii, Gastroenterologii i Żywności, Collegium Medicum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn

⁴ Klinika Pneumonologii i Alergologii Wieku Dziecięcego, Warszawski Uniwersytet Medyczny

⁵ Wydział Nauk o Żywności Człowieka i Konsumpcji, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa

STRESZCZENIE

Niniejszy dokument jest zaadaptowanym do polskich warunków tłumaczeniem wersji pediatrycznej Ankiety żywieniowej ukierunkowanej na alergię pokarmową Europejskiej Akademii Alergologii i Immunologii Klinicznej (European Academy of Allergy and Clinical Immunology, EAACI). Jest to narzędzie diagnostyczno-przesiewowe przeznaczone dla lekarzy pediatrów, alergologów, dietetyków i innych profesjonalistów zajmujących się pacjentami z alergią na pokarmy. Dokument opracowany przez ekspertów EAACI ma na celu poprawę rozpoznawania alergii, wyboru testów diagnostycznych i zaplanowania odpowiedniej długofalowej opieki nad pacjentem z alergią.

Standardy Medyczne/Pediatrya ■ 2018 ■ T. 15 ■ 25-45

SŁOWA KLUCZOWE: ■ ALERGIA ■ NIEMOWLĘ ■ DZIECKO ■ WYWIAD ŻYWIENIOWY

ABSTRACT

This document is an adapted to Polish conditions translation of the Paediatric Version of Allergy-focussed Diet History issued by the European Academy of Allergy and Clinical Immunology (EAACI). It is a diagnostic and screening tool for paediatricians, allergists, dietitians and other medical professionals who attend to patients with food allergy. The document prepared by the experts of the EAACI aims to improve the diagnosis of the allergy, selection of diagnostic tests, and planning of the appropriate, long-term care of patients with food allergy.

Standardy Medyczne/Pediatrya ■ 2018 ■ T. 15 ■ 25-45

KEY WORDS: ■ ALLERGY ■ INFANTS ■ CHILDREN ■ NUTRITION HISTORY

Wprowadzenie

Niemowlęta i małe dzieci z podejrzeniem alergii na pokarmy są grupą pacjentów szczególnie podatną na ryzyko wystąpienia niedoborów żywieniowych, zarówno w zakresie zaburzeń ilościowych, jak i jakościowych, dlatego wymagają szybkiej diagnozy i wdrożenia odpowiedniego długofalowego postępowania.

Niniejszy dokument jest zaadaptowanym do polskich warunków tłumaczeniem wersji pediatrycznej Ankiety żywieniowej ukierunkowanej na alergię pokarmową Europejskiej Akademii Alergologii i Immunologii Klinicznej (European Academy of Allergy

and Clinical Immunology, EAACI). Jest to narzędzie diagnostyczno-przesiewowe przeznaczone dla lekarzy pediatrów, alergologów, dietetyków i innych profesjonalistów zajmujących się pacjentami z alergią na pokarmy. Dokument opracowany przez ekspertów EAACI ma na celu poprawę rozpoznawania alergii, wyboru testów diagnostycznych i zaplanowania odpowiedniej długofalowej opieki nad pacjentem z alergią.

Sekcja Alergii Pokarmowej Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii, Hepatologii i Żywności Dzieci rekomenduje tę ankietę jako narzędzie diagnostycz-

ne umożliwiające ujednolicenie badania podmiotowego pacjentów z podejrzeniem alergii na pokarmy w różnych ośrodkach zajmujących się tą problematyką w Polsce.

Metodyka

Dwóch niezależnych tłumaczy dokonało przekładu oryginalnego dokumentu na język polski. Następnie wersje zostały porównane w szerszej grupie ekspertów (2 dietetyków, 6 pediatrów, 2 alergologów, 3 gastroenterologów), którzy na drodze dyskusji sformułowali jeden dokument, zaadaptowany do polskich warunków.

Objaśnienie terminologii

- **Atopia** – indywidualna i/lub rodzinna skłonność do rozwoju nadwrażliwości i wytwarzania przeciwciał IgE w odpowiedzi na kontakt z alergenami, zazwyczaj białkami, objawiająca się głównie w dzieciństwie lub okresie młodzieńczym.

- **Alergia na pokarm (AP)** – niepożądana reakcja na pokarm z udziałem mechanizmów immunologicznych, obejmujących odpowiedź IgE-zależną, odpowiedź komórkową lub jednocześnie odpowiedź IgE-zależną i komórkową.
- **AP IgE-zależna** – AP z udziałem immunoglobuliny IgE, uważana za fenotyp kliniczny atopii z lub bez towarzyszącego wyprysku atopowego, alergicznego nieżytu nosa i/lub astmy.
- **AP IgE-niezależna** – alergia z udziałem mechanizmów komórkowych objawiająca się dolegliwościami żołądkowo-jelitowymi w odpowiedzi na spożyte alergeny pokarmowe.

dr hab. n. med. Andrea Horvath

✉ Przewodnicząca Sekcji Alergii Pokarmowej PTGHiZD
Klinika Pediatrii, Warszawski Uniwersytet Medyczny
02-091 Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 63A

andrea.hania@gmail.com

Wywiad żywieniowy ukierunkowany na alergię. Wersja pediatryczna

Wywiad i objawy atopii

Pytania i powiązania

Wywiad i objawy atopii

Produkty spożywcze i związane z nimi objawy

Produkty spożywane i eliminowane

Dieta i stan odżywienia

*Wskazuje na potrzebę skierowania do alergologa i/lub ocenę diety

1	Imię i nazwisko _____ Wiek _____ Płeć: męska/żeńska Wysokość/długość ciała _____ Masa ciała _____
2	Objawy kliniczne i częstość/wzorec ich występowania (zaznaczyć właściwe pole i zakreślić odpowiednie objawy) ☐ Skórne: zaczerwienienie/rumień, świąd, pokrzywka*, obrzęk naczynioruchowy*, wyprysk* Częstość – sporadycznie (jednorazowo, raz w tygodniu, raz w miesiącu, raz w roku) lub przewlekłe ☐ Ustno-gardłowe: świąd, obrzęk (wargi, język, gardło), zmiana głosu (obrzęk krtani)*, ucisk w gardle* Częstość – sporadycznie (jednorazowo, raz w tygodniu, raz w miesiącu, raz w roku) lub przewlekłe ☐ Żołądkowo-jelitowe: dysfagia, ostry ból brzucha, kolkowe bóle brzucha, nudności, wymioty, biegunka/luźne częste stolce, krew lub śluz w stolcu*, refluks żołądkowo-przełykowy, zaczerwienienie okolicy odbytu, prężenie się Częstość – sporadycznie (jednorazowo, raz w tygodniu, raz w miesiącu, raz w roku) lub przewlekłe ☐ Z górnych i dolnych dróg oddechowych: zapalenie spojówek, świąd nosa, kichanie, wyciek/wydzielina z nosa z/bez zapalenia spojówek, kaszel, ucisk w klatce piersiowej*, świszczący oddech*, płytki oddech/duszność*, świst krtaniowy/stridor* Częstość – sporadycznie (jednorazowo, raz w tygodniu, raz w miesiącu, raz w roku) lub przewlekłe ☐ Sercowo-naczyniowe*: zawroty głowy, niedociśnienie, tachykardia, hipotonia (zapaść) Częstość – sporadycznie (jednorazowo, raz w tygodniu, raz w miesiącu, raz w roku) lub przewlekłe ☐ Anafilaksja*: zajęcie wielu układów, np. objawy skórne wraz z oddechowymi lub sercowo-naczyniowymi lub dwa lub więcej objawów z różnych układów Częstość – sporadycznie (jednorazowo, raz w tygodniu, raz w miesiącu, raz w roku) lub przewlekłe ☐ Inne: bledność, zmęczenie, opóźnione wzrastanie, niedożywienie lub inne: _____ Częstość – sporadycznie (jednorazowo, raz w tygodniu, raz w miesiącu, raz w roku) lub przewlekłe
3	W jakim wieku po raz pierwszy pojawiły się objawy? _____ W jakiej sytuacji po raz pierwszy pojawiły się objawy? (w trakcie posiłku, po skończeniu posiłku, w jakim miejscu itp.) _____
4	Gdzie zazwyczaj występują reakcje: w domu w szkole* w przedszkolu/żłobku* w restauracji/przy spożywaniu dań na wynos w innym miejscu _____
5	Czy jakiekolwiek leczenie/postępowanie zostało zastosowane? Tak Nie Jeżeli tak, to jakie i czy pomogło: _____
6	Czy współistniały czynniki dodatkowe? Tak Nie Jeżeli tak, to które: infekcja leki (NLPZ) wysiłek fizyczny zmęczenie zmiany hormonalne (np. miesiączka) spożycie alkoholu

7	Obecne i/lub wcześniejsze towarzyszące choroby ☐ Astma Wiek wystąpienia: _____ Czy problem jest aktualny: Tak Nie Leki: _____ Objawy: lekkie/umiarkowane/ciężkie ☐ Alergiczny nieżyt nosa Wiek rozpoznania: _____ Czy problem jest aktualny: Tak Nie Okresowy/sezonowy – wiosna/lato/jesień lub całoroczny Leki: _____ Objawy: lekkie/umiarkowane/ciężkie ☐ Wyprysk atopowy Wiek rozpoznania: _____ Czy problem jest aktualny: Tak Nie Leki: _____ Objawy: lekkie/umiarkowane/ciężkie ☐ Inne współwystępujące choroby Czy są dobrze kontrolowane? _____
8	Wywiad alergii u rodziców/rodzeństwa: astma alergiczny nieżyt nosa alergia na pokarmy wyprysk atopowy
9	Czy dziecko wybudza się ze snu? Tak Nie Czy to trwa: całą noc określony czas w nocy _____
10	Czy rodzice podejrzewają alergię na pokarmy? Tak Nie Jeżeli tak, na jakie produkty spożywcze: _____
11	Czy dziecko jest uczulone lub miało dodatnie wyniki testów alergicznych? ☐ Alergeny powietrzno-pochodne (jeżeli tak, proszę zakreślić które) trawy drzewa chwasty roztocze pleśń sierść zwierzęca inne _____ ☐ Pokarmy (jeżeli tak, proszę zakreślić które) mleko jaja ryby skorupiaki pszenica orzechy* orzeszki ziemne nasiona** gorczyca łubin mięczaki soja Inne _____ *orzechy laskowe, włoskie, migdały, pistacje, kokos, nerkowce, orzechy brazylijskie, macadamia, kasztany jadalne **dynia, mak, nasiona bawełny, orzeszki piniowe (np. w pesto), sezam, siemię lniane, słonecznik

(W celu interpretacji objawów patrz str. 34)

Pytania i powiązania

Wywiad i objawy atopii

Produkty spożywcze
i związane z nimi objawy

Produkty spożywane i eliminowane

Dieta i stan odżywienia

Produkty spożywcze i związane z nimi objawy

*Wskazuje na potrzebę skierowania do alergologa i/lub ocenę diety

1	Wywiad dotyczący karmienia: karmienie piersią karmienie mlekiem modyfikowanym karmienie mieszane nie dotyczy			
2	Jeżeli dziecko jest karmione piersią, należy przeanalizować żywienie matki: czy jakiekolwiek produkty są eliminowane lub spożywane w nadmiernej ilości			
3	a) Jaki rodzaj mleka modyfikowanego przyjmuje dziecko (odpowiednie zakreślić) ☐ Standardowy preparat mleka modyfikowanego początkowego/następnego z/bez prebiotyków/probiotyków ☐ Hydrolizat kazeiny/serwatki o niskim/znacznym stopniu hydrolizy ☐ Mieszanka aminokwasowa – rodzaj _____ ☐ Mleko modyfikowane sojowe – rodzaj _____ ☐ Mleko sojowe niewzbogacane – rodzaj _____ ☐ Wzbogacane mleko sojowe – rodzaj _____ ☐ Inne mleka wzbogacane: tak/nie – rodzaj _____ b) Jaką ilość mleka modyfikowanego spożywa dziecko w ciągu 24 godz. _____ *jeśli dziecko spożywa < 600 ml i jest poniżej 1. r.ż.			
4	Czy pokarmy uzupełniające zostały wprowadzone do diety dziecka? Tak Nie Jeżeli tak, to w jakim wieku _____ Jeżeli nie, to przejdź do pytania 6			
5	Produkt spożywczy	Wiek dziecka	W jakiej formie pokarm został podany?	Obserwowane problemy związane z odstawianiem od piersi lub wprowadzaniem poszczególnych produktów uzupełniających (np. kolka lub objawy refluksu)
	Owoce			
	Warzywa			
	Ryż/kukurydza			
	Mięso/drób			
	Tłuszcze/oleje			
	Mleko i produkty mleczne			
	Jaja			
	Pszenica			
	Dorsz lub inne białe ryby			
	Łosoś lub inne ryby oleiste			
	Owoce morza/skorupiaki/mięczaki			
	Soja			
	Orzeszki ziemne			
	Orzechy (zakreśl które: orzechy laskowe, włoskie, migdały, pistacje, kokos, nerkowce, orzechy brazylijskie, macadamia, kasztany jadalne)			
	Nasiona (np. sezam, siemię lniane, mak, dynia, gorczyca, np. musztarda)			

6	Czy dziecko odmawia jedzenia/ma trudności w karmieniu? Tak Nie Jeżeli tak, czy odmowa wiąże się z prężeniem lub niepokojem/płaczem? Tak Nie				
7	Czy dziecko w czasie karmienia szybko się najada lub spożywa tylko małe porcje? Tak Nie				
8	Czy jakiegokolwiek produkty były eliminowane w przeszłości? Tak Nie Jeżeli tak, czy było to pomocne? Tak Nie				
9	Czy objawy związane są z konkretnym pokarmem? Tak Nie Możliwe Jeżeli nie, proszę uzupełnić pkt 10, jeżeli tak lub możliwe, proszę uzupełnić pkt 11				
10	Jeżeli żadne pokarmy nie zostały wyszczególnione, proszę wymienić posiłki poprzedzające ostatnią reakcję alergiczną oraz dwie inne reakcje, włączając w to najcięższe (należy zwrócić uwagę na reakcje na pokarm typowe dla wieku i możliwe reakcje krzyżowe)				
Posiłek		Czas do wystąpienia objawów od zjedzenia posiłku (minuty)		Rodzaj objawów	
11	Czy jakiegokolwiek produkty spożywcze rozpoznano jako przyczynę objawów alergiczných? (proszę zwrócić uwagę na pokrewieństwo botaniczne(a) lub reakcje krzyżowe(b) pomiędzy pokarmami)				
Produkt spożywczy	Rodzaj objawów	Szybkość wystąpienia reakcji alergiczných(a)	Ilość produktu wywołująca reakcję alergiczną(b)	Produkty surowe lub poddane obróbce termicznej (jakiej?)	Objawy występujące za każdym razem, gdy spożywany jest produkt
(a) Ile minut lub godzin upłynęło pomiędzy spożyciem produktu a pojawieniem się objawów? (b) Jaka ilość produktu spowodowała reakcję alergiczną, np. dotknięcie do ust/inhalacja (oparów pokarmu przy gotowaniu, ubijaniu piany); wzięcie produktu do ust; kilka gryzów; cały posiłek lub przekąska; kilka dni spożywania danego produktu					

W celu interpretacji, które produkty wywołują reakcje alergiczných, patrz str. 35.
Produkty spożywcze wywołujące alergie krzyżowe patrz str. 39.

Pytania i powiązania

Wywiad i objawy atopii

Produkty spożywcze
i związane z nimi objawy

Produkty spożywane
i eliminowane

Dieta i stan odżywienia

Produkty spożywane i eliminowane

Proszę także wyróżnić wszelkie produkty, których matka unika
w przypadku karmienia piersią
W celu interpretacji produktów wywołujących reakcje alergiczne
patrz str. 35

	Eliminowane/unikane	Spożywane
Mleko krowie, bawole, kozie lub owcze Produkty mleczne sery podpuszczkowe (w tym żółty, mozzarella i feta), ser twarogowy (w tym wiejski i homogenizowany), jogurt, kefir, lody, masło, maślanka, mleczne kaszki dla niemowląt, napoje proteinowe dla sportowców na bazie białek mleka, serwatka, śmietana i śmietanka		
Jaja kurze, kacze, indycze, gęsie, przepiórcze, strusie		
Orzechy orzechy laskowe, włoskie, migdały, pistacje, kokos, nerkowce, orzechy brazylijskie, macadamia, kasztany jadalne		
Orzeszki ziemne i nasiona roślin strączkowych soja, bób, ciecierzycza, fasola, groch, łubin, soczewica		
Nasiona sezam, słonecznik, dynia, mak, gorczyca, orzeszki piniowe		
Świeże owoce, soki lub koktajle owocowe np. ananas, awokado*, banan*, jabłko, brzoskwinia, czereśnie, daktyle, figa*, granat, gruszka, kaki, kiwi*, liczi, mango, marakuja, melon, morela, papaja*, śliwka, truskawka, winogrono, wiśnia		
Świeże warzywa i soki warzywne np. cukinia, czosnek, dynia, kapusta, marchew, papryka, pomidor, rzepa, sałata, seler, ziemniak		
Zioła i przyprawy np. anyż, czosnek, gorczyca, kmin rzymski, kolendra, mak, papryka ostra, papryka słodka, pietruszka, rumianek, seler, sezam		
Zboża jęczmień, kukurydza, owies, pszenica (w tym orkisz i kamut), ryż, żyto Pseudozboża/ziarna kasza gryczana, komosa ryżowa		

Ryby (białe lub oleiste) np. dorsz, karp, łosoś, makrela, pstrąg, tuńczyk		
Skorupiaki np. homar, krewetki, krab (surimi), langusta, rak Mięczaki np. kalmar, kałamarnica, małże, ostrygi, ośmiornica, przegrzebek, ślimak		
Mięso np. barania, cielęcina, jagnięcina, królik, wieprzowina, wołowina Drób np. gęś, gołąb, indyk, kaczka, kurczak, perliczka, przepiórka, struś Dziczyzna np. bażant, daniel, dzik, jeleni, kuropatwa, łos, sarna, zając		
Napoje napoje owocowe, syropy owocowe, koncentraty napojów, napoje gazowane, alkohole		
Nieokreślone lub wieloskładnikowe pokarmy – proszę porównać dietę dobową do obecnej w <i>Algorytmie</i> (str. 44), aby upewnić się, które alergeny są istotne		

*może wywołać reakcję krzyżową z lateksem

Pytania i powiązania

Wywiad i objawy atopii

Produkty spożywcze i związane z nimi objawy

Produkty spożywane i eliminowane

Dieta i stan odżywienia

Dieta i stan odżywienia

U wszystkich dzieci z podejrzeniem alergii pokarmowej powinno się wykonać ocenę diety

1	Czy stosunek masy ciała do długości/wysokości lub do wieku dziecka wynosi ≤ 2 odchylenia standardowe? Tak Nie
2	Czy stwierdzono: w ostatnim okresie opóźnienie wzrastania: np. niedobór masy ciała do długości/wysokości lub niedobór wzrostu do wieku lub spadek na siatce centylowej o więcej niż 2 kanały masy lub wysokości Tak* Nie lub zahamowanie przyrostów masy ciała dziecka Tak* Nie
3	Czy dziecko osiągnęło odpowiednie dla swego wieku umiejętności motoryczne i jamy ustnej? Tak Nie Patrz str. 43
4	Czy eliminowane są/unikane produkty spożywcze z diety? Tak* Nie
5	Czy jeden albo więcej produktów spożywczych było wykluczonych z diety przez 6 miesięcy lub dłużej? Tak* Nie
6	Czy pacjent jest wegetarianinem lub weganinem? Tak* Nie
7	Czy są spożywane jakiekolwiek produkty wzbogacane, suplementy diety, środki specjalnego przeznaczenia żywieniowego? Tak* Nie np. produkty spożywcze wzbogacane (tj. kwasy tłuszczowe DHA, olej lniany, tran itp.), wapń lub inne składniki odżywcze; proszę uwzględnić zalecenia dotyczące suplementacji witaminą D
8	Czy występują jakiekolwiek religijne lub kulturowe czynniki, które mogą wpłynąć na spożycie pokarmów? Tak* Nie
9	Czy dziecko cierpi od długiego czasu na przewlekłą chorobę, która ma wpływ na spożywanie pokarmów? Tak* Nie

*Istnieje duże ryzyko niedoborów pokarmowych

Interpretacja wywiadu

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

Interpretacja objawów

		Możliwa IgE-zależna alergja	Możliwa IgE-niezależna alergja	Diagnostyka różnicowa
TYP OBJAWU	Skórne	Świąd – skóry dłoni i stóp, kończyn i pachwin, pokrzywka trwająca mniej niż 48 godz., ostry obrzęk naczynioruchowy pojawiający się szybko po spożyciu pokarmu	Atopowe zapalenie skóry	Niespecyficzny świąd Późno pojawiająca się pokrzywka o czasie trwania dłuższym niż 48 godz. Wrodzony obrzęk naczynioruchowy Pokrzywka wywołana infekcją wirusową, przewlekła pokrzywka, atopowe zapalenie skóry Obrzęk naczynioruchowy objawiający się kilka godzin po zjedzeniu produktu spożywczego
	Żołądkowo-jelitowe	Świąd jamy ustnej i gardła, obrzęk, mrowienie, parestezje, dyzestezje, ciężkie ostre nawracające wymioty i/lub biegunka w okresie 30 min od spożycia	Przewlekłe zaparcie lub zaburzony rytm wypróżnień związany z parciem Biegunka z/bez śluzu i/lub krwi i/lub wymiotów, powtarzające się wymioty Wzdęcie Awersja pokarmowa Zastąpienie/obraz kliniczny podobny do posocznicy (FPIES) Prężenie się po karmieniu	Przewlekłe zaparcie lub biegunka Wzdęcie Ostry ból brzucha Infekcja żołądkowo-jelitowa
	Oddechowe	Nieżyt nosa, zapalenie spojówek, duszność, świszczący oddech, świst krtaniowy, ostra duszność		Infekcja dróg oddechowych, zaostrzenie astmy, aspiracja ciała obcego
	Krążeniowe	Tachykardia lub niedociśnienie	Spadek ciśnienia tętniczego (we FPIES)	Problemy sercowo-naczyniowe
Szybkość wystąpienia reakcji		NATYCHMIASTOWA Do 2 godz. od spożycia posiłku	ŚREDNIO SZYBKA Powyżej 2 godz. od spożycia posiłku lub do 2 dni z kontynuacją narażenia na alergen	OPÓŹNIONA Powyżej 2 dni od spożycia posiłku lub niezwiązana z pożywieniem
Nasilenie objawów		Anafilaksja, trudności w oddychaniu	Wstrząs hipowolemiczny (we FPIES)	
Powtarzalność		Pojawianie się objawów każdorazowo po spożyciu tego samego pokarmu		Niedostrzegalny schemat

Interpretacja wywiadu

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

Interpretacja reakcji wywołanych przez konkretne produkty spożywcze

Zgłoszony produkt spożywczy	Możliwa IgE-zależna alergia	Możliwa IgE-niezależna alergia	Możliwa nadwrażliwość niealergiczna lub diagnostyka różnicowa
Mleko	Jogurt, kefir, masło, maślanka, mleko, mleko w produktach przetworzonych, ser biały, sery podpuszczkowe (w tym żółty, mozzarella i feta), lody	Jogurt, kefir, masło, maślanka, mleko, mleko w produktach przetworzonych, ser biały, sery podpuszczkowe (w tym żółty, mozzarella i feta), lody	Mleko i sery twarogowe (w tym wiejski, homogenizowany – nietolerancja laktozy)
Jaja	Jaja, upieczone jaja, jaja z ciekącym (nieściętym) żółtkiem	Jaja, upieczone jaja, jaja z ciekącym (nieściętym) żółtkiem	
Orzechy u starszych dzieci, aby sprawdzić ryzyko reakcji krzyżowych, należy zastosować algorytm zespołu pyłkowo-pokarmowego (Algorytm str. 44)	Orzechy laskowe, włoskie, migdały, pistacje, kokos, nerkowce, orzechy brazylijskie, macadamia, kasztany jadalne*		
Orzeszki ziemne i pozostałe strączkowe u starszych dzieci, aby sprawdzić ryzyko reakcji krzyżowych, należy zastosować algorytm zespołu pyłkowo-pokarmowego (Algorytm str. 44)	Orzeszki ziemne Soja (objawy występujące natychmiastowo) Łubin Ciecierzycza, soczewica itp.	Soja	
Nasiona	Dynia, gorczyca, mak, pinia, sezam, siemię lniane, słonecznik		
Świeże owoce u starszych dzieci, aby sprawdzić ryzyko reakcji krzyżowych, należy zastosować algorytm zespołu pyłkowo-pokarmowego (Algorytm str. 44)	Jakiegokolwiek świeże owoce, zwłaszcza awokado, brzoskwinie, gruszki, jabłka, kiwi, śliwki, truskawki, wiśnie	Truskawki	Ananasy lub pomarańcze – niespecyficzna wysypka wokół ust, zespół złego wchłaniania węglowodanów (np. fruktozy) będący następstwem stanu zapalnego w przewodzie pokarmowym
Świeże warzywa u starszych dzieci, aby sprawdzić ryzyko reakcji krzyżowych, należy zastosować algorytm zespołu pyłkowo-pokarmowego (Algorytm str. 44)	Jakiegokolwiek świeże warzywa, zwłaszcza marchew, papryka, pomidory, seler		Pomidory – niespecyficzna wysypka wokół ust
Zioła i przyprawy	Świeże zioła, zwłaszcza gorczyca, kolendra i pietruszka, ostra papryka chilli, papryka słodka, proszek curry, sól selerowa		

Zboża	Jęczmień, kukurydza (w tym polenta, płatki kukurydziane, tortilla), pszenica, ryż	Jęczmień, kukurydza, pszenica, ryż	Nietolerancja glutenu
Owoce morza i ryby	Ryby (dorsz, gładzica, łosoś, makrela, śledź, tuńczyk itp.) Skorupiaki (krab, krewetki, homar, langusta) Mięczaki (małże, ostrygi itp.)		Wszystkie owoce morza i ryby mogą wywołać toksyczne reakcje – zazwyczaj późno objawiające się nudności i wymioty
Mięso	Wołowina, jagnięcina, wieprzowina – opóźniona ostra anafilaksja, kurczak, technologicznie przetworzone szynka i kurczak (zawierające mleko), kiełbasy (soja, mleko, gluten)		
Substytuty mięsa	Mykoproteiny (quorn - otrzymywane z grzybów <i>Fusarium venenatum</i> zawierają dodatek jaja), wegetariańskie kiełbasy, burgery lub pasztety, tj. yuba, tempeh, miso – soja oraz seitan, TruTex i Robi (pszenica, gluten), a także inne strączkowe, orzechy, seler i gorczyca		
Napoje	Soki owocowe z dodatkiem mleka		Syrop i koncentrat limonkowy, sok z limonki/cytryny
Złożone posiłki i przekąski	Posiłki zawierające orzechy, nasiona i owoce morza oraz ryby (curry indyjskie, tajskie, malezyjskie, chińskie), humus, pesto, kurczak (nuggetsy), kurczak smażony w cieście	Pizza, makarony, kuchnia meksykańska, włoska, burgery, zupy, gulasze i sosy	

Interpretacja wywiadu

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

Związek pomiędzy produktami spożywczymi a określonymi alergenami

Produkty spożywcze mogące zawierać mleko, jaja, zboża,
orzeszki ziemne i orzechy

	Mleko	Jaja	Pszenica	Soja, strączkowe	Orzeszki ziemne, orzechy	Inne alergeny
Śniadanie						
Płatki śniadaniowe	☐		☐		☐	Jęczmień, kakao, owies, sezam, siemię lniane
Chleb	☐		☐	☐	☐	Jęczmień, owies, sezam, siemię lniane, żyto
Masło, margaryna	☐			☐	☐	Kokos, słonecznik
Czekolada do smarowania	☐				☐	Kakao
Muffiny, ciasta lub croissanty	☐	☐	☐	☐	☐	Kakao
Szynka, becon	☐					
Kiełbasa	☐	☐	☐	☐		
Przekąski						
Zupa			☐	☐		Seler, gorczyca
Bułki	☐	☐	☐	☐	☐	Dynia, jęczmień, mak, owies, sezam, siemię lniane, żyto
Kanapki	☐	☐	☐	☐		Mięso, drób,
Dressing салатowy	☐	☐	☐	☐		Gorczyca, ryby, seler
Ketchup			☐			Jęczmień, gluten
Ciasteczka	☐	☐	☐	☐	☐	
Ciasto	☐	☐	☐	☐	☐	Koszenila
Krem	☐					Annato
Humus				☐	☐	Sezam
Pesto	☐				☐	
Chrupki/ chipsy	☐		☐			
Danie główne						
Dziecięce słoiczki	☐	☐	☐	☐		
Kaszki dziecięce	☐		☐			
Saszetki z musem owocowym						Seler

Ryba w maśle	☐	☐	☐			Ryba
Kiełbasa		☐	☐	☐		
Tajska, malezyjska kuchnia			☐		☐	Gryka, owoce morza i ryby, sezam
Kuchnia chińska		☐	☐	☐	☐	Owoce morza i ryby
Curry	☐		☐	☐	☐	Chilli, cynamon, czosnek, gałka muszkatołowa, gorczyca, goździki, kardamon, kmin rzymski, kminek, kolendra, kozieradka, kurkuma, pieprz, seler
Pizza	☐	☐	☐	☐		Seler, gorczyca
Tarta owocowa, placki	☐		☐	☐		Łubin
Jogurt, lody	☐	☐			☐	Brzoskwinia, banan, gluten, jęczmień, kakao, koszenila, truskawka
Inne						
Produkty bezglutenowe	☐	☐		☐	☐	Banan, gryka, łubin, sezam, siemię lniane

Interpretacja wywiadu

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

Związek pomiędzy spożywanymi produktami spożywczymi a określonymi alergenami

Produkty spożywcze mogące zawierać mleko, jaja, zboża,
orzeszki ziemne i orzechy

	Mleko	Jaja	Pszemica i jęczmień	Orzeszki ziemne i orzechy
Pieczewo i płatki śniadaniowe	Płatki śniadaniowe, pieczewo	Tosty francuskie	Chleb (na zakwasie, na drożdżach), płatki śniadaniowe, naleśniki, muffiny, krakersy	Płatki śniadaniowe, chleby i bułki ziarniste, croissanty migdałowe
Mięso, ryby, jaja, ser, dania wegetariańskie	Wędliny, dania mięsne gotowe do podgrza- nia, lasagne, kielbasy, produkty w panierce, kanapki, kisz (<i>quiche</i> – rodzaj ciasta kruchego z nadzieniem jajeczno- serowym)	Kielbasy, paluszki rybne, produkty spożywcze w panierce lub bułce tartej	Kielbasy, produkty spożywcze w cieście lub bułce tartej, ciasta, pasztety, kanapki	Wegetariańskie zamien- niki mięsa
Makarony, ryż, ziemniaki, warzywa	Makaron z serem lub kremowym sosem, zabielane zupy	Makaron jajeczny, ma- karon smażony z jajami, substytuty mięsa, piero- gi, kluski leniwe, śląskie i inne kluski, pierogi	Kuskus, makarony, placki ziemniaczane, orkisz, kopytka, pyzy, kluski leniwe, śląskie i inne kluski, pierogi	Dania wegetariańskie
Desery, ciasta i ciasteczka	Jogurt, budyń, sernik, naleśniki, kremy, lody, misy, ciasta, ciasteczka, muffiny	Naleśniki, placki, beza, suflety, omlety, crème brûlée, kremy, misy, bita piana, lody, ciasta, marcepan, lukier królew- ski, ciasto smarowane roztrzepanym jajem	Semolina, sernik, tarty, biszkopt, naleśniki, cia- steczka, ciasta, kutia	Ciasta, ciasteczka orze- chowe, polewy do lo- dów, placek z bakaliami, ciasteczka czekoladowe z orzechami, ciasto owocowe, marcepan, pasta z orzechów lasko- wych, chałwa, baklava, makaroniki
Restauracje	Pizza, curry (jako potra- wa z jogurtem)			Curry, a zwłaszcza sos Korma, tajskie i chińskie dania, sos Satay, sos seczuński
Słodycze i przekąski	Toffi, krówki, karmel, cze- kolada, chipsy, chrupki smakowe	Nadziewane czekolady, kremowe lub płynne nadzienia	Czekolada, czekolada do picia, czekoladki, batony w czekoladzie	Krokant, kasztany w po- lewie, migdały pokryte cukrem, praliny, czeko- ladki, nugat, krajanka orzechowa
Przyprawy, kremy, sosy i inne smarowidła	Dressing sałatkowy, masło, margaryna	Dressing sałatkowy, majonez, sos do sałatek na bazie majonezu, sos holenderski, krem cytrynowy	Sosy, gulasze	Masło orzechowe, masło migdałowe, krem z orzechów laskowych, wyciskany na zimno olej z orzechów włoskich, migdałów, orzechów laskowych i orzechów ziemnych
Napoje	Mleko modyfikowane, napój mleczno-ananaso- wy lub kokosowy, latte, śmietanka do kawy i herbaty, zabielaćce		Napoje na słodzie jęcz- miennym	Mleczko kokosowe, woda kokosowa, napój migdałowy, napój z orzechów laskowych, napój z orzechów włoskich

Opis historii choroby

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

Związek pomiędzy spożywanymi produktami spożywczymi a określonymi alergenami

Produkty spożywcze, które mogą zawierać soję, łubin,
sezam, gorczycę i siarczyn

	Soja i łubin	Sezam	Gorczyca	Seler	Siarczyny
Chleb, krakersy, płatki śniadaniowe	Bułki, chleb, krakersy, produkty bezglutenowe	Grissini, bajgle, krakersy, chrupkie pieczywo, wafle ryżowe			
Mięso, ryby, jaja, ser, dania wegeta- riańskie	Tofu, tempeh, kiełbasy, burgery wołowe, produkty w panierce, kiełki soi	Bułki do burgerów, falafel, samosa	Gotowe potrawy, potrawki, Welsh Rarebit (zapekany chleb z sosem serowym), gulasze, hot dogi (parówka w bułce z musztar- dą), zapiekanki	Gotowe potrawy, zapiekanki, gulasze	Dania wegetariań- skie zawierające susze warzywne lub ziemniaczane
Makaron, ryż, ziem- niaki, warzywa	Noodle (makaron jajeczny)	Noodle	Marynowane kon- serwowe warzywa	Warzywne purée	
Desery, ciasta i ciasteczka	Ciasteczka, ciasta	Baklava, chałwa, sezamki, ciasta			
Restauracyjne jedzenie	Pizza	Chińska i tajska kuchnia	Curry, pizza, meksy- kańska kuchnia	Curry, pizza	Suszone pomidory, tarty chrzan
Słodycze i przekąski	Dipy serowe	Humus			Owoce suszone i kandyzowane
Przyprawy, sosy, kremy i smarowidła	Sos sojowy, kostki rosółowe, sosy, majonez, sosy sałatkowe	Dressing sałatkowy, zupy, sosy, dipy	Dressing sałatkowy, sos barbeque, zupy, ketchup, musztar- da, majonez, marynaty, proszek curry	Proszek curry, mie- szanki przypraw, mieszanki do na- cierania mięs, sosy, marynaty, zupy, dressing sałatkowy, ekstrakt z drożdży, gulasz, kostki roso- łowe, ketchup, sos barbeque	
Napoje	Mleko sojowe, zupa miso (zupa japońska na sfer- mentowanej soi), koktajl proteinowy, shake i smoothies z kiełkami soi			Soki warzywne, soki pomidorowe	Zagęszczony sok winogronowy, limonkowy, cytry- nowy, koncentraty wv. soków, wino białe i czerwone

Interpretacja wywiadu

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

Związek pomiędzy wiekiem a produktami spożywczymi wywołującymi objawy

Wiek	Pokarmy najczęściej związane z IgE-zależną alergią na pokarm
Niemowlęta i małe dzieci (0-5 lat)	Mleko krowie, jaja, orzeszki ziemne, soja, orzechy, ryby
Młodsze dzieci (5-10 lat)	Mleko krowie, jaja, orzeszki ziemne, orzechy, pszenica, soja, ryby, kiwi, sezam
Starsze dzieci i nastolatki (10-16 lat)	Orzeszki ziemne, orzechy, nasiona (np. sezam, siemię lniane), ryby, owoce, warzywa

Interpretacja wywiadu

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

Wykrywanie reakcji krzyżowych między botanicznie pokrewnymi gatunkami

Pierwotne uczule- nie lub alergię na:	Potencjalne współuczulanie lub reakcje krzyżowe z:
Pyłki	
Brzoza brodawkowata	Jabłko, gruszka, wiśnia, nektarynka, morela, śliwka, damaszka, renkloda, truskawki, kiwi, orzechy laskowe, włoskie, brazylijskie, migdały, seler, marchew, ziemniak, soja, figi, kielki fasoli
Platan	Orzechy laskowe, brzoskwinia, jabłko, melon, kiwi, orzeszki ziemne, kukurydza, ciecierzycza, sałata, zielona fasolka
Trawa	Melon, arbuz, pomarańcza, pomidor, oierzyna, słodka papryka, ostra papryka chilli lub pieprz cayenne, ziemniak, orzeszki ziemne
Bylica	Seler, seler korzeniowy, marchew, rzepa, szczypiorek, pietruszka, kolendra, kmin rzymski, koper włoski, anyżek, kminek, dzięgiel, trybula, nasiona słonecznika, miód
Ambrozja	Arbuzy i melony, banan, cukinia, ogórek, pomidor, papryka, ziemniak, seler
Lateks	Awokado, gruszka, kasztan jadalny, brzoskwinia, banan, marakuja, kiwi, papaja, mango, pomidor, papryka, ziemniak, seler
Produkty spożywcze	
Orzechy ziemne	Orzechy włoskie, pistacje, orzechy nerkowca, laskowe, brazylijskie, migdały, sezam, rośliny strączkowe
Pistacje lub orzechy nerkowca	Pistacje lub orzechy nerkowca, orzeszki ziemne, orzechy laskowe
Kasztan jadalny lub orzechy pekan	Kasztan jadalny lub orzechy pekan, orzechy laskowe, nerkowca, orzeszki ziemne, sezam
Orzechy laskowe	Orzechy nerkowca, brazylijskie, włoskie, orzeszki ziemne, pistacje, migdały
Sezam	Nasiona słonecznika, orzeszki ziemne, orzechy laskowe, nerkowca, brazylijskie, migdały
Brzoskwinie	Jabłka, orzechy laskowe, orzeszki ziemne, włoskie, pomarańcze, kapusta, sałata, gorczyca, kukurydza, jęczmień
Rośliny strączkowe	Orzeszki ziemne, soja, fasola wielokwiatowa, fasolka szparagowa, ciecierzycza, fasolka mung, bób, groszek, soczewica, tamaryndowiec, guma guar, kozieradka, lukrecja, guma arabska

Interpretacja wywiadu

Objawy

Produkty wywołujące objawy
alergiczne

Wiek

Reakcje krzyżowe

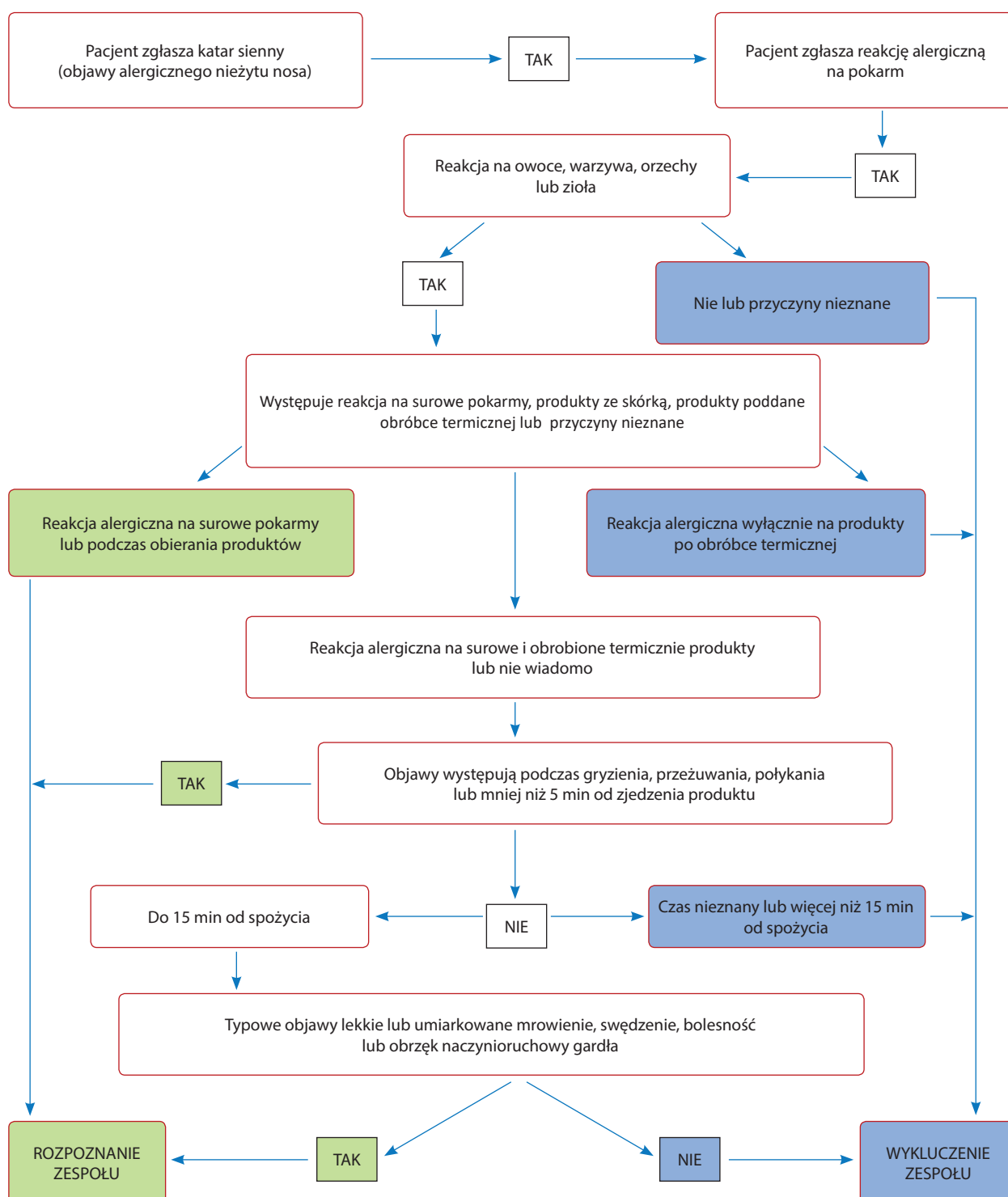
**Odpowiednie dla wieku postępy w rozwoju
umiejętności oralno-motorycznych**

Wiek (miesiące)	Umiejętności oralno-motoryczne
0-6 miesięcy	Ssanie piersi/butelki i połykanie Jeżeli odstawienie od piersi nastąpi po 17. t.ż., ale przed 6. m.ż., dziecko jest w stanie zjeść papkę z łyżki
6-10 miesięcy	Dziecko może być karmione łyżką Konsystencja początkowo papkowata z drobnymi grudkami z czasem powinna zmieniać się i zawierać coraz więcej coraz większych grudek, którym mogą towarzyszyć z czasem produkty, które dziecko może wziąć do rączki Dziecko jest w stanie przeżuwać miękkie pokarmy oraz wykształciło już umiejętność poruszania językiem na boki Dziecko jest w stanie trzymać łyżkę i próbuje pomagać w karmieniu Dziecko jest w stanie bez pomocy pić z kubka z dzióbkiem
> 10 miesięcy	Dziecko posiada umiejętność spożywania kawałków jedzenia wymagających zaawansowanego przeżuwania, jest w stanie jeść ręką i zaczyna posługiwać się sprawnie łyżką Jest w stanie pić samodzielnie z kubka

Badania diagnostyczne i rozpoznanie

Algorytm diagnostyczny
Plan opieki alergologicznej i żywieniowej

Algorytm dla zespołu pyłkowo-pokarmowego (zespół alergii jamy ustnej)

**Badania diagnostyczne
i rozpoznanie**

Algorytm diagnostyczny
Plan opieki alergologicznej
i żywieniowej

Plan opieki alergologicznej i żywieniowej

Tymczasowa diagnoza:	IgE-zależna alergia Inne: _____	IgE-niezależna alergia (zakreślić, jeśli występuje)
Pokarmy wywołujące reakcję		
Inne krzyżowo reagujące pokarmy		
Testy diagnostyczne		
Plan prowadzenia		
Porady dietetyczne		